

สถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
ต่อการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
The Epidemic Situation of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)
on Local Community Management and Development

ณรงค์ ใจเที่ยง¹ วิกรม บุญนุ่น²
Narong Chaitiang, Vikrom Boonnunn

บทคัดย่อ (Abstract)

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศ มีผลต่อการดำเนินงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภูมิภาค และชุมชนในการดำเนินชีวิต ภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงของโรคระบาดที่เกิดขึ้น ผู้นำที่กำหนดทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์ สำหรับการบริหารจัดการดำเนินกิจกรรมประจำปีเพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ต้องหยุดชะงักและกลับมาแก้ไขสถานการณ์โรคระบาดเป็นอันดับแรก ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิตสู่วิถีชีวิตยุคใหม่ (New Normal) ดังนั้น การนำทิศทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนการดำเนินงานตามพันธกิจเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในภาวะการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น ส่งผลต่อการดำเนินงานการบริหารและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตนสำหรับการปรับตัวในการดำเนินชีวิตสู่วิถีชีวิตยุคใหม่นั้น การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนมีความปลอดภัยจากวิกฤตโรคระบาด จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันของประชาชนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการ คำสั่งข้อกำหนด อย่างเคร่งครัดจนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น และส่งผลในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารและพัฒนา; ชุมชนท้องถิ่น; โควิด 19

Received: 2021-08-10 Revised: 2021-08-23 Accepted: 2021-09-06

¹ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานามัยชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา Bachelor of public health (Community Health), School of Public health, University of Phayao. Corresponding Author e-mail: kongkangku69@gmail.com

² หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Doctor of Philosophy Program Regional Development Strategy, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak is a situation occurring in the country. affecting the operation of the government sector Local government organizations, regions and communities in life Under the circumstances, the risk of the epidemic occurring Leaders who set policy directions and strategy for the management of annual activities for community and local development must stop and come back to fix the epidemic situation first People in communities and localities have to adapt to living in a new era (New Normal). Therefore, the direction, policies, strategies for local and community management. as well as the implementation of the mission for the development of the local community in the time of the viral infectious disease epidemic. Coronavirus 2019 that happened in that country. affecting the operation of local community administration and development in order for people to practice themselves for adapting to living in the new era Developing local communities with the coronavirus disease 2019 outbreak and participating in community development to be safe from the epidemic crisis. Therefore, the cooperation of the people must be used to strictly comply with the measures, orders, requirements until the situation improves. and resulting in driving local communities to have a good quality of life

คำสำคัญ (Keywords): Management and development; Local Community; COVID-19

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นปัญหาที่สำคัญที่ประชาชนในประเทศให้ความสำคัญ และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด สถานการณ์ดังกล่าวได้เป็นประเด็นปัญหาทางด้านสุขภาพมาตั้งแต่ต้นปี 2563 และก็มีแนวโน้มการระบาดมาเป็นระยะ โดยการพัฒนาความรุนแรงของโรคแบ่งเป็นระลอกที่หนึ่ง ระลอกที่สอง ตามลำดับ หลังจากนั้นก็เปลี่ยนจากการระบาดเป็นรูปแบบคลัสเตอร์ที่มีการเฝ้าระวังตามที่เกิดขึ้นในข่าวสารด้านระบาดวิทยา ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก็ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการทั้งรัฐและเอกชน และนำไปสู่การบริหารสถานการณ์ต่อการบริหารจัดการและพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น โดยผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงหลักการในการการบริหารพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การ ดำเนินงานตามพันธกิจในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้นในประเทศ การดำเนินงานในการบริหารและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การปรับตัวของประชาชนในการดำเนินชีวิตสู่วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นชน

ยุคโควิด 19 และการมีส่วนร่วมเพื่อให้ของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัยจากวิกฤตโรคระบาด

กลไกการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน เป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทางนโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ชุมชน(ประชาชน)ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชนนั้น เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ชุมชนต่าง ๆ ซึ่งการพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ และยุทธวิธีหนึ่งทำงานในชุมชนหรือในหมู่บ้าน โดยสนับสนุนให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมของคน คือ พัฒนาทางด้านวัตถุ และมีการพัฒนาสภาพจิตใจของคน คือ พัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่กันไป เช่น การสร้างถนนสายหนึ่งขึ้นในหมู่บ้านจะต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในหมู่บ้านนั้น มิใช่เกิดจากความต้องการของนักพัฒนา นอกเหนือไปจากข้างต้นนี้ กระบวนการพัฒนาชุมชนยังช่วยสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในชุมชนอย่างได้สัดส่วน ไม่หนักไปด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะอีกด้วย (Yingworaphan, 1966) แนวคิดการพัฒนาชุมชนที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2483 ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา ในกลุ่มประเทศเครือจักรภพจากเดิมมาเป็นการพัฒนาที่เห็นว่าประชาชนเป็นแกนกลางของพลัง ขับเคลื่อนทางสังคม เมื่อแนวคิดการพัฒนาชุมชนนี้เผยแพร่ออกไปจนก่อให้เกิดเป็นปรัชญาเกี่ยวกับ การทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ซึ่ง เรียกว่าขบวนการพัฒนาชุมชน ในปี พ.ศ. 2483 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศใช้แผนการบูรณะ ชนบทพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ สร้างสรรค์ชีวิตจิตใจของประชาชนในชนบทให้ เหมาะสมที่จะเป็นพลเมืองดี และส่งเสริมให้ประชาชนมีการครองชีพที่ดีขึ้น และได้จัดตั้งสำนักงาน พัฒนาการท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2499 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมฉบับที่ 10 และจัดตั้งกรมการพัฒนา ชุมชนขึ้นเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเมื่อ พ.ศ. 2505 ภารกิจในระยะแรกของ กรมการพัฒนาชุมชนคือ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทโดยการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและการพัฒนาตนเอง (Department of Community Development, 2016) ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการรับเอาการพัฒนาแบบกระแสหลักหรือ การพัฒนาที่ทันสมัยเข้ามาสู่ประเทศ ด้วย ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยการเปิดการค้าเสรีให้ ประเทศต่าง ๆ เข้ามาลงทุนจากการ พัฒนาการเกษตรแบบยังชีพไปสู่การเกษตร แบบอุตสาหกรรม ด้วยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้แทนแรงงาน ซึ่งหลังจากการ ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ประเทศไทย ได้เปลี่ยนวิถีชุมชนเข้าสู่วิถีใหม่ปรับเปลี่ยนตัวเองจากสังคมแบบพอเพียง มาเป็นสังคมที่ มั่งคั่ง โดยการ ผลิตเพื่อ

ชาย และแสวงหากำไร ให้ได้มากที่สุด เกิดความต้องการในลักษณะ บริโภคนิยม เกิดการอพยพแรงงานจากภาค ชนบทเข้าสู่เมืองหลวงหรือเมืองหลักต่าง ๆ มี การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมตลอด จนด้านเศรษฐกิจในภาคชนบทอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนขาดความเป็นตัวตน ชุมชนขาด ความเข้มแข็งระบบวัฒนธรรมถูกสืบล้มเลิก เกิด สังคมต่างคนต่างอยู่ มุ่งแสวงหาปัจจัย เพื่อตอบ สนองต่อตนเองและครอบครัว โดยขาดความ ร่วมมือของชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ กรมการพัฒนาชุมชนถือเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ ชุมชนฐานรากมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้ มีการจัดทำและใช้ประโยชน์ จากข้อมูล สารสนเทศศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ วิจัย จัดทำเป็นยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจน การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ เป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กร สู่เป้าหมาย “ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจฐานราก มั่นคง” ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการ ดำเนินกิจกรรม ภายใต้โครงการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ 1 สร้างสรรค์ชุมชน อยู่เย็นเป็นสุข 2 เสริมสร้างขีดความสามารถ การบริหารงานชุมชน 3 ส่งเสริมเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ 4 เสริมสร้างธรรมาภิบาลและความ มั่นคงของทุนชุมชน 5 เสริมสร้างองค์กรให้มี ขีดสมรรถนะสูง และการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม จึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นกระบวนการในการ ค้นคว้า หาคำตอบที่ สอดคล้องและสนองต่อ การแก้ไขปัญหาของชุมชนซึ่งเป็นผลจากการ มีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ มาร่วมคิด ร่วมคุย ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งปัญหาหรือแนวทางการแก้ไข ล้วนมาจาก การตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้และข้อมูล จากกระบวนการวิจัย ที่ทุกคนเห็นร่วมกันแล้วว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหาร่วมที่ทุกคนได้รับผล กระทบและต้องได้รับการแก้ไข (ยงตรการ จินะ คำปา และ ศิวรักษ์ ศิวารมย์, 2560)

สรุป กลไกการพัฒนาชุมชนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วม การรวมพลังในการขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดการพัฒนา โดยร่วมวางแผนการพัฒนาชุมชนร่วมกัน มีส่วนร่วมในการคิดและแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

การดำเนินงานตามพันธกิจในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

การเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (political participation) ตามระบอบประชาธิปไตย องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ชนบทมากที่สุด และเป็นของประชาชน อย่างแท้จริง เนื่องจากมีผู้บริหารท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนใน ตำบล มีการดำเนินงานโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดทิศทาง วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภายในตำบล การจัด ระบบ การบริการสาธารณะ การใช้ ทรัพยากร รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ที่มีอยู่จำกัดให้เกิด ประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการ

หนึ่ง ที่จะ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผลโดยการ บริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชน (กรมการปกครอง, 2539) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและ ประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดระบบการบริการสาธารณะ การ บริหาร และปฏิบัติงาน ที่พร้อมจะนำไปจัดทำ แผนพัฒนาสามปี ท่างบประมาณรายจ่าย ประจำปีและแผนการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลและการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ท้องถิ่นในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2540) อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลไทย มีสถานะบังคับตราเป็นกฎหมายสำหรับกำหนดให้รัฐต้อง ทำตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเพื่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุดแก่สังคม ซึ่งจะทำให้สิทธิของประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากรัฐเกิดขึ้น อย่างแท้จริง การบริหารจัดการของภาครัฐนั้นเป็นส่วนสำคัญของการบำบัดทุกข์บำรุงสุข แก่สมาชิกในสังคม และในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถือเป็นส่วนสำคัญ อย่างมากในการบริหารจัดการประเทศรวมถึงการขับเคลื่อนประเทศในเวลาเดียวกัน และ รัฐบาลถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้มีมาตรการกำกับนโยบาย และหน่วยงานของภาครัฐที่เป็นเครื่องมือ ส่วนสำคัญในการบริหารจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาตรการของทั้งภาครัฐและ เอกชน แม้กระทั่งหน่วยงานต่าง ๆ จึงเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมให้รัฐบาลได้ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญอย่างเต็มกำลัง (พระมหาอรุณ ปญญารุโณ และคณะ, 2563)

สรุปบทบาทที่สำคัญเพื่อให้ชุมชน หรือท้องถิ่นเห็นคุณค่าเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริงคือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การมีส่วนร่วมคือการเข้าไปตัดสินใจว่าจะดำเนินการพัฒนาหรือเข้าร่วมมือเพื่อให้กิจกรรมการดำเนินการนั้น ๆ บรรลุตามเป้าหมายของชุมชนที่วางไว้ ซึ่งบทบาทของประชาชนในการร่วมมือ ร่วมใจเพื่อให้ชุมชนได้ขับเคลื่อนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

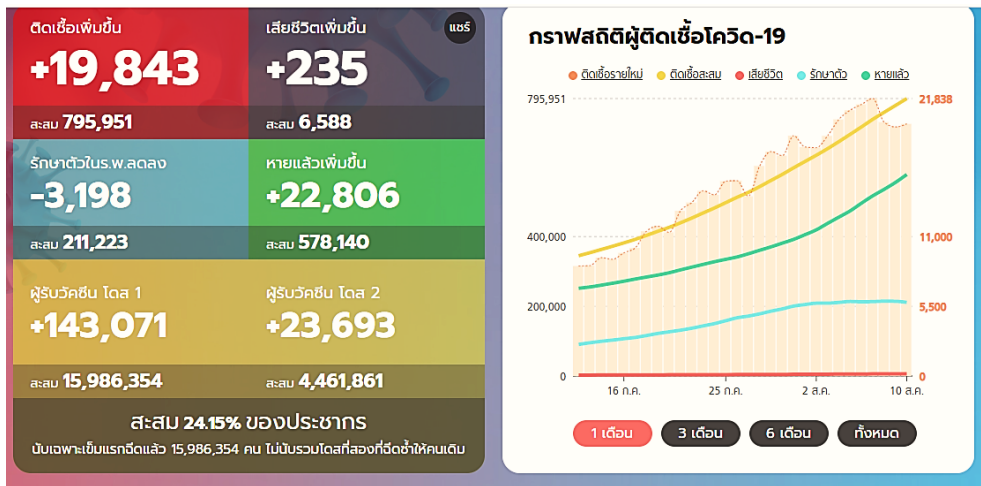
โรคระบาดโควิด 19

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่แพร่กระจายจากคนสู่คนที่กำลังแพร่ระบาดในหลายๆ ประเทศทั่วโลก นับได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษ เมื่อเทียบกับโรคระบาดอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกในช่วงระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา โดยการระบาดเริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีนองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) (ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และรุ่งเรือง ทองศรี, 2564) โรคโควิด-19 (Corona Virus Disease, COVID-19) โรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มี การค้นพบล่าสุด เป็นโรคอุบัติใหม่หรือไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (Novel coronavirus) ที่ทำให้เกิดโรค ระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหัดธรรมดาจนถึงปอดอักเสบ (pneumonia) ที่มีอาการรุนแรง เช่น โรค ทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ปัจจุบัน องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศยกระดับโรคโควิด-19 เป็นการระบาดใหญ่ หรือระยะ Pandemic จาก การแพร่ระบาดลุกลามไปทั่วโลก ทำให้อัตราการป่วยและเสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก (กรมควบคุมโรค, 2563). การรับรู้ของประชาชนทั่วโลกเรื่องโรคติดต่อหลัง จากทางการประเทศจีนยืนยันเมื่อ 31 ธ.ค. ค.ศ. 2019 ว่าเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น หลังจาก เก็บตัวอย่างไวรัสจากคนไข้นำ ไปวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ ในเวลาต่อมา ประเทศจีนและองค์การอนามัยโลก ระบุว่า ไวรัสชนิดนี้คือ “เชื้อไวรัสโคโรนา” ซึ่งก่อนหน้านี้พบไวรัส โคโรนามาแล้ว 6 สายพันธุ์ ที่เคยเกิดการระบาดในมนุษย์ สำหรับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่กำลังระบาดเป็นสายพันธุ์ที่ 7 ขณะที่คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนุกรมวิธานวิทยา ของไวรัส (International Committee on Taxonomy of Viruses) ได้กำหนดให้ใช้ชื่อไวรัสที่ทำให้เกิดโรค COVID-19 ว่า SARS-CoV-2 หรือไวรัสโคโรนาโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน รุนแรงชนิดที่สอง (Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2) เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องทางพันธุกรรมอย่าง ใกล้ชิดกับเชื้อไวรัสโรคซาร์ส 5 ระยะเวลาการมีชีวิตอยู่ของ เชื้อไวรัส โควิด-19 ในสิ่งแวดล้อมภายนอกยังไม่มีข้อมูลที่ ชัดเจนว่า ไวรัสโควิด-19 อยู่บนพื้นผิวได้นานเพียงใด ไวรัส อาจอยู่ได้ไม่กี่ชั่วโมง โดยน้ำยาฆ่าเชื้อสามารถฆ่าเชื้อไวรัสไม่ให้ สามารถแพร่เชื้อได้ สำหรับอาการทั่วไปของโรค ได้แก่ อาการ ระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณี ที่อาการรุนแรงมาก อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต (Strategic and Planning Division, Office of the Permanent Secretary, 2013).

สรุปโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นไวรัสที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันได้มีการกำหนดมาตรการที่สำคัญ ในการป้องกัน และการบริหารจัดการวัคซีนเพื่อลดความรุนแรงการระบาดของโรคโดยชุมชนและท้องถิ่น ต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของโรค และให้ความร่วมมือในการป้องกันการระบาดอย่างเคร่งครัด

สถานการณ์ระบาดของโรคโควิด 19 ที่เกิดขึ้นในประเทศ

กรมควบคุมโรคได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) ตั้งแต่ 4 มกราคม 2563 เพื่อตอบโต้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หลังจากประเทศจีนประกาศ พบผู้ป่วยเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2562 และเริ่มคัดกรองหาผู้ติดเชื้อที่ช่องทางเข้าออกประเทศ พบผู้ติดเชื้อ รายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทยเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 ภายในเวลา 2 สัปดาห์ หลังจากมีรายงานการระบาดในประเทศจีน การติดเชื้อในช่วงแรกของประเทศไทยนั้นเป็นผู้เดินทางมาจาก ต่างประเทศ แล้วจึงค่อยๆ พบผู้ติดเชื้อชาวไทย ในระยะเวลาต่อมา การระบาดในระลอกแรกนั้นอยู่ในช่วงเดือน มีนาคมถึงเมษายน 2563 การระบาดระลอกใหม่ในประเทศไทย มีรูปแบบการระบาดแตกต่างจากการระบาดในระลอกแรก เป็นการระบาดในกลุ่มคนไทย เชื้อสายพันธุ์ใหม่คือ สายพันธุ์ G614 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่พบในสหภาพพม่า เมื่อเดือนธันวาคม 2563 ตรวจพบคนไทยติดเชื้อรายแรกและแพร่เชื้อจากตลาดกลางกุ้ง ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ ขายอาหารทะเล จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว (สัญชาติเมียนมา) มีร่างกาย แข็งแรง ไม่มีอาการแสดง และพักอาศัยในสภาพแออัด โดยมีประชาชนจากหลายจังหวัดที่เดินทางมายัง ตลาดกลางกุ้งจึงทำให้เกิดการระบาดเป็นหลายกลุ่มใหญ่และเริ่มกระจายไปหลายจังหวัด เช่น นนทบุรี ระยอง ชลบุรี จันทบุรี เป็นต้น โดยเกิดในกลุ่มคนไทยที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร เล่นพนัน สังสรรค์ เทศกาลปีใหม่ และอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ติดเชื้อที่เป็นผู้สัมผัสกับผู้ติดเชื้อยืนยันรายก่อนหน้าทั้งที่สามารถระบุได้และ ระบุไม่ได้ซึ่งทำให้การแพร่กระจายของเชื้อเป็นไปอย่างรวดเร็ว สำหรับสถานการณ์การระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้เดินทางที่เข้ามาประเทศไทย หลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้ออกข้อกำหนดตามความใน มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 12) ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 และ (ฉบับที่ 13) ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ซึ่งได้อนุญาตให้บุคคล 11 ประเภทเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร โดยต้องได้รับการกักกันตัว ในสถานที่กักกันที่กำหนดเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 14 วัน หรือมีผู้ติดตามด้านการแพทย์และสาธารณสุข กำกับตลอดแผนการเดินทาง จากข้อมูลจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด 19 ที่ตรวจพบได้ในสถานที่กักกันแห่งรัฐ ระหว่าง วันที่ 4 เมษายน 2563 – 14 มกราคม 2564 มีจำนวน 206,546 คน ใน 94 ประเทศ พบผู้ติดเชื้อ 1,629 ราย ใน 78 ประเทศ เสียชีวิต 2 ราย โดยพบผู้ป่วยเป็นชาวสัญชาติไทยมากที่สุด รองลงมาคือ อินเดีย อเมริกา อังกฤษ รัสเซีย ตามลำดับ (กลุ่มโรคติดต่อระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค, 2564)

รูปภาพ: สถิติผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในไทย ข้อมูล ณ 10 สิงหาคม 2564

ที่มา: สถานการณ์โควิด 19 และการฉีดวัคซีน <https://www.sanook.com/covid-19/>

ผลกระทบของการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีหน่วยงานเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ทั้งหมด 7,850 แห่ง ที่อยู่ภายใต้ต้องการการบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง (ทุกจังหวัดในประเทศไทยเว้นกรุงเทพมหานคร) เทศบาลนคร 30 แห่ง เทศบาลเมือง 187 แห่ง เทศบาลตำบล 2,237 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,320 แห่ง รวมกับกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จึงเป็นตัวเลข 7,852 โดยประมาณ การนับหน่วยการปกครองท้องถิ่นเฉยๆ อาจจะไม่ค่อยเห็นภาพ อาจจะต้องทำความเข้าใจในอีกมุมด้วยว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นหมายถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในหลากหลายรูปแบบ ทั้งในภาพรวมของจังหวัด และในภาพรวมของชุมชนเมืองใหญ่ เมืองระดับกลาง และเมืองเล็ก รวมไปถึงในชนบท ซึ่งเมื่อเราพิจารณาตัวเลขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้นำเสนอไปแล้ว จะพบว่าในความเป็นจริงหน่วยการปกครองในระดับเมืองและชนบทของไทยอาจมีความคาบเกี่ยวกันอยู่มาก และมีปัญหาอื่นที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน โดยหลักแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลประชาชนในพื้นที่อยู่แล้ว แต่ในสังคมไทยนั้นแต่ละพื้นที่ที่มีเครือข่ายที่ซับซ้อนของหน่วยงานจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ ทั้งในส่วนของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้กล่าวไปแล้ว การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (หมู่บ้าน ตำบล) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (จังหวัด อำเภอ และส่วนราชการจากส่วนกลางที่ลงมาในพื้นที่อีกมากมาย เช่นของกระทรวงสาธารณสุข) ดังนั้น แต่ละหน่วยงานก็จะทำงานต่อไป และการประสานงานนั้นก็ย่อมจะมี แต่จะเป็นระบบมากแค่ไหนก็ขึ้นกับพื้นที่ เพราะการบริหารราชการในระดับท้องถิ่นนั้นไม่ได้ถูกออกแบบให้มีบทบาทหลัก หรือ บทบาทนำในพื้นที่อยู่แล้ว แถมยังถูกตรวจสอบเข้มข้นกว่าหน่วยงานจากส่วนกลางด้วย ในขณะที่หลายประเทศนั้นเริ่มฟื้นจากวิกฤตโควิด-19 แล้ว แต่ในกรณีของไทยเองยังมองไม่เห็นหนทางพลิกฟื้นในระยะสั้น ๆ และอปท.เองก็เผชิญกับความท้าทายมากมาย ในช่วงเวลานี้ผมคิดว่า อปท.นอกจากจะต้องทำงานต่อไปท่ามกลางความต้องการของประชาชนแล้ว อปท.คงจะต้องร่วมมือกันแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร

มุมมอง และพัฒนาระบบการต่อรองกับรัฐบาลกลางเพื่อให้รัฐบาลกลางเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่มากขึ้น และร่วมมือกันเป็นหุ้นส่วนในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ ต้องไม่ลืมว่ารัฐในส่วนกลางนั้นไม่เคยจะคิดว่ารัฐบาลท้องถิ่นนั้นจะสามารถเป็นเสาหลักในการแก้ปัญหาในพื้นที่ได้เลย ท่ามกลางการกระจายอำนาจที่ล่าช้า และยังไม่มีการเลือกตั้ง อบต. กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2564)

สรุปแนวโน้มสถานการณ์ของผู้ติดเชื้อมีจำนวนสูงขึ้น การบริหารจัดการเรื่องของวัคซีนเป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชน ท้องถิ่น ชุมชนให้ความสำคัญ การปฏิบัติตามมาตรการที่รัฐออกข้อกำหนด ข้อบังคับ และความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่น และประชาชนสำหรับการแก้ไขปัญหาของโรค โดยเฉพาะเรื่องมาตรการการเดินทางข้ามจังหวัดเพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อ การกักตัวตามมาตรการ 14 วัน และการป้องกันตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด มีความร่วมมือจากประชาชน เจ้าหน้าที่ เพื่อลดอัตราการเกิดโรคให้มากที่สุด ดังนั้นประชาชนทุกคนมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง ปฏิบัติตามข้อบังคับ แนวทาง ลดการเกิดโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

การดำเนินงานในการบริหารและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของ หน่วยงาน ประสิทธิภาพเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึง ความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของ วิทยาการต่าง ๆ ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญ ก้าวหน้า เป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่ม บุคคลในองค์การซึ่งมีวิสัยทัศน์สังการ นักบริหาร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวิสัยทัศน์ สังการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการ บริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะในระดับ ครอบครัว หรือองค์การใด ๆ ย่อมเกี่ยวข้องกับ การบริหารอยู่เสมอ (Phramaha Wuttichai Wachiramate, 2009) กล่าวได้ว่าผู้บริหาร งานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจ ลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงานคือจะต้องมี ความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักใน การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความ สามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความ ชำนาญของแต่ละบุคคล และรู้จักกระจายอำนาจ ให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวม ในการทำงานของบุคคลในองค์การสอดคล้องกับ (Yoodsomsak, et al., 2008) ที่ได้ให้ความหมาย ของการบริหาร (Administration) ว่าหมายถึง ความพยายามในการที่จะร่วมมือกันดำเนินงาน ของหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้และ (Wiratchnipawan, 2010) ได้ให้ ความหมายของการบริหารจัดการว่า หมายถึง แนวทางการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ที่หน่วยงาน และ/หรือบุคลากรของหน่วยงาน นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาหรือสร้างความ สุข ความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนให้แก่ ประชาชนและประเทศชาติ จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทาง สังคม และส่งผล

กระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ ปัญหาทางสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เริ่มพบมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้หญิง ผู้พิการ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน คนไร้บ้าน หรือแม้กระทั่งผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ล้วนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้ปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการติดตาม และการไม่ยอมรับผู้ที่เคยติดเชื้อโควิด 19 กลับเข้าสู่ชุมชน หรือครอบครัวของผู้ติดเชื้อไวรัส โคโรนา 19 ถูกชุมชนกีดกันไม่ให้ออกมาใช้ชีวิตตามปกติ นำไปสู่การปกปิดหรือไม่ยอมเข้ารับการรักษา เชื้อไวรัส การถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่มีคำสั่งให้ประชาชน กักตัวอยู่ในบ้าน เนื่องจากการกักตัวอยู่ในบ้าน ทำให้เด็กส่วนหนึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศจาก บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน การข่มขืน ล่วงละเมิด และการมีเพศสัมพันธ์ในเครือญาติ ภาวะเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ของคนเร่ร่อน คนไร้บ้าน เด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการขาดการ ดูแลที่เหมาะสม โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 เป็นโรคอุบัติใหม่ทำให้มีการแพร่เชื้อในวงกว้างและ ยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคนี้อันการป้องกันที่ดีที่สุดขณะนี้คือ การเว้นระยะห่างทางสังคม ลดการ รวมกลุ่มชุมนุม กักตัวอยู่ภายในบ้าน ใส่หน้ากากอนามัยป้องกัน และล้างมือเป็นประจำ ขณะเดียวกันผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่จะเป็นด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้าน สุขภาพจิต และปัญหาทางสังคม ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ ประชาสังคม ในการเฝ้าระวัง ดูแลและเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการอย่างครอบคลุม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสถานการณ์นี้ (โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2563) และการเว้นระยะห่างทางสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่ ช่วยลดความเสี่ยงติดเชื้อโควิด - 19 แต่ขณะเดียวกันวิธีนี้ ทำให้คนจำนวนมากต้องห่างเหินจากครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง ขณะนี้รัฐบาลของหลายประเทศเสนอให้ประชาชนใช้วิธีปฏิสัมพันธ์รูปแบบใหม่ที่จะช่วยให้ผู้คนสามารถไปมาหาสู่กันได้มากขึ้น แต่ยังคงอยู่ในวงจำกัด(ไทยพีบีเอส , 2563) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) สิ่งสำคัญคือ มีการพัฒนา 1) ด้านการพัฒนา คุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน โดยให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหาความเดือดร้อน ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ เช่น กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการผู้สูงอายุกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกจังหวัด และสถานธนาถุเคราะห์ในสังกัด กระทรวงมหาดไทย มีการพัฒนา 2) ด้านการพัฒนาสาธารณสุข คือ เช่น ให้ข้อมูลแนะนำ บริการ จัดทีมมอบหมายเจ้าหน้าที่บางส่วนลงพื้นที่เยี่ยมผู้ประสบปัญหาทางสังคมพร้อมทั้ง มอบเครื่องอุปโภค-บริโภค จัดประชุมมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 3) ด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนในวงกว้าง มีการดำเนินมาตรการช่วยเหลือด้านปัจจัย สี่ทั้งอาหาร ที่พัก เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนอย่างเร่งด่วน อีก ทั้งยังใช้มาตรการทางบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทาง

สังคมของกระทรวง พม. 4) ด้านการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมหลักและมาตรการเสริมสำหรับพื้นที่ เช่น มีมาตรการ การควบคุมกิจกรรมดำเนินงานเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตมาตรการการควบคุมกิจกรรมด้าน การออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพหรือสันทนาการ 5) ด้านมาตรการเชิงรุกในการเฝ้าระวัง และป้องกันกลุ่มเสี่ยงสำคัญ เช่น มีมาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด 19 สำหรับศูนย์กักกันในสังกัด สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง 6) ด้านการกำกับติดตาม มาตรการ ผ่อนปรน กิจกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดย ปรึกษาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) ด้านมาตรการการป้องกันผลกระทบ COVID - 19 ในภาวะ สังคมไทยมีความครอบคลุมของมาตรการช่วยเหลือ ทั้งแรงงานที่ได้รับผลกระทบจาก COVID - 19 และเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ อีกทั้งการผ่อนคลายมาตรการควบคุม และความ เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของรอบสอง 8) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานในช่วงการระบาด ของเชื้อ COVID - 19 คือ ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน (Social Integration) การทำงานร่วมกันเป็นการที่ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่าตนเองมีคุณค่า และ 9) ด้านพฤติกรรม New Normal มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่หลัง COVID - 19 คือ ต้องมีการปฏิบัติ ตามข้อแนะนำการดูแล ป้องกันตัวเองจาก COVID - 19 ในการปรับพฤติกรรม New Normal มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่ให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปลอดภัยอีกด้วย ข้อเสนอแนะ 1) รัฐบาลควรตระหนักและให้ บทบาทแก่ภาคชุมชนมากขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มี ส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันโรคระบาด 2) ควรแก้ปัญหาให้ทั่วถึง เช่น การเยียวยาด้วยการ ช่วยเหลืองบประมาณรายเดือน ปัจจุบันได้สำรวจปัญหาอย่างแท้จริงจากภาครัฐบาลด้วย เช่น ยังมีข้าราชการบางกลุ่มที่มีปัญหาคุณภาพชีวิต ขาดเสาหลักของครอบครัว เป็นต้น 3) มาตรการ การตรวจวัดไข้ยังไม่รัดกุม เช่น ในห้างสรรพสินค้า ที่มีลูกค้าจำนวนมากเข้าใช้บริการ ปัจจุบันยัง พบว่าตรวจไม่ครบทุกคนส่งผลให้มีบุคคลที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) แพร่เชื้อ ให้กับผู้อื่นและยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน 4) ประชาชนคนไทยควรมีการ ปรับตัวและปรับพฤติกรรมดำรงชีวิตความเป็นอยู่ให้รอบคอบและให้เข้ากับสถานการณ์การ แพร่ระบาดและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคม ของประชาชนและการป้องกันการ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เช่น การประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งใน อนาคตยังไม่ทราบสถานการณ์ติดเชื้อเพิ่มเติม ประชาชนอาจประสบปัญหาการว่างงาน เพิ่มขึ้น หรืออาจเกิดวิกฤติข้าวยากหามาแพงในอนาคต (ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ, 2563)

สรุปสิ่งที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คือ ความร่วมมือจากประชาชน โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือของผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข และกระทรวงสาธารณสุข มีหลักการสื่อสารสุขภาพที่ดี มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ ให้ความสำคัญกับทุกคน ไม่ว่าจะเป็น ผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ และประชาชน มีระบบการรายงานข้อมูลข่าวสาร การบริหารวัคซีนที่เป็นธรรมทั่วถึง

การปรับตัวของประชาชนในการดำเนินชีวิตวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

จากสถานการณ์หลังการระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทย พบว่า ตั้งแต่เริ่มแรก จนถึงปัจจุบันมีจำนวนผู้ติดเชื้อที่มีอายุน้อยที่สุดคือ อายุ 1 เดือน อายุมากที่สุด คือ 97 ปี และอายุเฉลี่ยที่พบว่ามีอาการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 คือ 37 ปี อีกทั้ง ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดเริ่มลดลง ส่งผลให้สถานการณ์ของธุรกิจต่าง ๆ ที่โดนสั่งให้ปิดเพื่อลดการแพร่ระบาดมีภาวะคลี่คลาย ดีขึ้นตามลำดับ ธุรกิจบางธุรกิจเริ่มเปิดดำเนินการได้ตามปกติ อาทิเช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร คาเฟ่ คลินิก ร้านทำเล็บ ร้านทำผม แต่ทว่าการเปิดร้านในครั้งนี้นี้ จะต้องมีการปฏิบัติตัว และมีมาตรการรองรับการป้องกันไวรัสโควิด-19 จนกลายมาเป็นมาตรฐานใหม่หรือที่เรียกกันว่าวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องปฏิบัติ และปรับตัวให้เคยชิน เพราะแม้ว่าจะได้ กลับมาเปิดกิจการได้อีกครั้ง แต่ก็ยังต้องเปิดกิจการภายใต้มาตรการควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้พนักงานและลูกค้ามีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และป้องกันการแพร่ระบาดในรอบที่ 2 (Ministry of Public Health, 2020) การใช้ชีวิต “ภายใต้สถานการณ์” ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทย เมื่อคนทั้งโลกต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิต กล่าวคือ จาที่เป็นจะต้องฝึกการเว้นระยะห่างระหว่าง สังคม ดังเช่น ในประเทศไทยจำเป็นต้องรับประทานอาหารด้วยกันผ่านม่านพลาสติกกั้นกลาง จากรูปแบบการใช้ชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความไม่ปกติบนความปกติของการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้คนไม่กล้า ออกจากบ้าน และไม่กล้าจับจ่ายเงิน เพราะกังวลต่อสถานการณ์ความไม่แน่นอนอื่นอีกทั้งมีรายได้ลดลง ส่งผลต่อผลกระทบต่อรูปแบบการทำงาน รูปแบบการเรียน และรูปแบบของการดำเนินธุรกิจที่ จะต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตปกติใหม่ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า วิถีชีวิตปกติใหม่ของคนไทยภายใต้ สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยปฏิบัติ หลังวิกฤตไวรัสโควิด-19 ระบาดแล้ว ครั้งนี้จะไม่ใช่โรค ระบาดครั้งใหญ่ที่สุด และจะไม่ใช่วัยสุดท้ายที่คนทั่วโลกจะพบเจอ แต่นับจากนี้ไป จะมีโรค ระบาดเพิ่มมากขึ้น บ่อยครั้งมากขึ้นอีกเรื่อย ๆ และจะมีการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสอีกจำนวนมาก และเมื่อเกิดภาวะวิกฤตไวรัสระบาดซ้ำขึ้นอีกครั้ง การปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์กับมนุษย์ และ มนุษย์กับโลกก็จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น การที่ผู้คนหวาดกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจนทำให้เกิดภาวะวิตกกังวลต่อความไม่แน่นอนของสถานการณ์ไปพร้อมกัน การปรับตัวเพื่ออยู่รอด จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเตรียมพร้อมเพื่อจะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจาก ภาวะวิกฤตไวรัสระบาดที่อาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งในอนาคต (ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ ณิชนนท์ ศิริไสยาสน์ และโชติ บดีรัฐ, 2563)

สรุปการปรับตัวต่อสถานการณ์ของโรคที่เกิดขึ้น คือการปฏิบัติตนตามมาตรการอย่างเคร่งครัด การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ปรับวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ วางแผนการทำงานหรืออาชีพใหม่ และวิธีการปฏิบัติตนเมื่อเกิดสถานการณ์ความรุนแรงของโรคที่มีแนวโน้มสูงขึ้น คือการปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ ศึกษาวิธีการป้องกันให้ถูกต้องพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นชนยุคโควิด 19 และการมีส่วนร่วมเพื่อให้ของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัยจากวิกฤตโรคระบาด

ในวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทางภาครัฐมีการวางแผนเตรียมความพร้อมกับการทำงานเชิงรุกและการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มีบุคลากรทางการแพทย์ที่มุ่งมั่น ตั้งใจทำงานอย่างเข้มแข็ง มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้มีการบริหารจัดการที่ตอบสนองนโยบายการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของภาครัฐ ส่วนชุมชนท้องถิ่นมีมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เข้มแข็งเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มีระบบบริการสุขภาพชุมชนการตรวจ คัดกรองบุคคลที่เดินทางมาจากกลุ่มเสี่ยงหรือพื้นที่สีแดง เพื่อรักษาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาประชาชนให้มีการปรับตัวในชีวิตความที่รู้จักการดูแลป้องกันตัวเอง การเว้นระยะห่างทางสังคม การสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน การสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร การดูแลกันเองในท้องถิ่นและชุมชน เพื่อจัดการกับโรคระบาดที่เกิดขึ้น มีการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ เช่น การถือคาวนในพื้นสีแดง เพื่อป้องกันจากบุคคลในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดเชื้อ เช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และมีมาตรการดูแลทางสังคมให้แก่ประชาชน ให้ความรู้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ต่อประชาชนและส่วนท้องถิ่นที่ทำให้สังคมตระหนักมากขึ้นในเรื่อง การกระจายอำนาจ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามมีมาตรการของรัฐ ในการสู้ภัยโควิด 19 ในเรื่องการควบคุมโรคระบาด ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนที่มีคุณภาพที่ดี และมีแผนงานขับเคลื่อนบริหารจัดการด้านสุขภาพ ตาเนินการช่วยเหลือข่ายในพื้นที่และขับเคลื่อนประชาชน ในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อทำให้เกิดข้อตกลงร่วมกันในการต่อสู้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว เรียนรู้การแก้ปัญหาด้านสุขภาพพร้อมกัน อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนที่ดีขึ้นในอนาคต มีการบังคับใช้มาตรการการป้องกันและเผยแพร่เชื้ออย่างทันที่ การควบคุมบริหารจัดการระบบสาธารณสุขที่ดี การฝึกการให้บริการแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เข้ามาช่วยตรวจสอบและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการผ่านแอปพลิเคชัน ไทยชนะ หมอพร้อม และมีการแบ่งปันองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ภาครัฐมีการกำหนดมาตรการการให้บริการสาธารณะ ที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เช่น การงดการเดินทางข้ามจังหวัด การงดให้บริการเดินทางเข้า-ออกเขตพื้นที่เสี่ยงเพื่อการรักษาระยะห่าง ทางสังคม (Social Distancing) ในการเดินทาง มีมาตรการการจัดการระบบขนส่งภายใต้ประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 ปิดให้ผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะทุกประเภทในเขตกรุงเทพฯ ลงทะเบียน เพื่อเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด-19 มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้ประชาชนใช้บริการขนส่ง สาธารณะให้ปลอดภัย จากโควิด-19 การป้องกันตนเองในการเดินทางโดยสวมหน้ากากอนามัย ตลอดเวลา การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ มีมาตรการให้บุคลากรทุกคน

ต้องได้รับการตรวจวัด อุณหภูมิทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน หากตรวจพบอุณหภูมิสูงเกินกว่า 37.5 องศาเซลเซียส ห้ามให้ บุคลากรปฏิบัติงานโดยเด็ดขาด มีมาตรการให้บุคลากรหรือพนักงานทุกคนดูแลสุขภาพลักษณะส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด มีการส่งเสริมการบริการสาธารณสุขออนไลน์เพื่อมุ่งสู่ภาครัฐ อิเล็กทรอนิกส์เช่น การอบรมการต่ออายุใบขับขี่ การจองคิวทำใบขับขี่ออนไลน์แยกตามหน่วยการให้บริการ การพัฒนาฐานข้อมูลการให้บริการสาธารณสุขเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหาร จัดการภาครัฐ คือ มาตรการการดำเนินงาน ใฝ่ระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค ป้องกันการระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในฐานวิถีชีวิตใหม่ New Normal ประเมินความเสี่ยงของการระบาด จัด ทาแผนประคองกิจการภายในองค์กร (Business Continuity : BCP) เพื่อเตรียมความพร้อม : กรณีการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ ซึ่งกรมควบคุมโรค (2564) สนับสนุนว่า มาตรการใฝ่ระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด 19 ควรจัดให้มีคำแนะนำการใฝ่ระวังป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ติดประกาศในจุดที่เห็นได้สะดวก เพื่อสื่อสาร ให้กับแรงงาน เจ้าหน้าที่ และบุคคลภายนอกที่ ต้องเข้ามาประสานและติดต่อได้รับทราบ ต้องสวมหน้ากากอนามัย จัดให้มีจุดวางแอลกอฮอล์หรือ เจลล้างมือ หากไม่มีอาการป่วยให้สังเกตอาการตนเอง พิจารณาปรับรูปแบบการทำงาน เช่น มีการ จัดให้ทำงานที่บ้าน (Work from home) แบบ online กำหนดการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1 - 2 เมตร ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ งดการจัดกิจกรรมสังสรรค์ กำกับดูแลความสะอาด สถานที่อย่างสม่ำเสมอ (นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอมเรศ กลิ่นบัวแก้ว, 2564)

สรุปชุมชน ท้องถิ่น มีการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์ โดยผู้นำ และประชาชนที่มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ วางแผน ในการรับมือกับสถานการณ์ มีคณะกรรมการดำเนินงาน การนำระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความร่วมมือ รับผิดชอบ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเตรียมสถานที่กรณีจำเป็น การมอบหมาย การสื่อสาร และการตัดสินใจ มาตรการในชุมชน หมู่บ้าน ท้องถิ่น การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำชุมชน อสม. และประชาชนในพื้นที่ การตั้งกองอำนวยการ เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติการ ระบบอำนวยความสะดวก และความพร้อมเพรียงของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นทุกคนที่สร้างความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนาไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขปลอดภัยจากการระบาดของโรค

บทสรุป (Conclusion)

การบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด 19 ในวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทางภาครัฐมีการวางแผนเตรียมความพร้อมกับการทำงานเชิงรุกและการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา มีบุคลากรทางการแพทย์ที่มุ่งมั่น ตั้งใจทำงานอย่างเข้มแข็ง มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้มีการบริหารจัดการที่ตอบสนองนโยบายการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนาของภาครัฐ ส่วนชุมชนท้องถิ่นมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ภาครัฐมีการกำหนดมาตรการการให้บริการสาธารณสุข ที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เช่น การงดการเดินทางข้าม

จังหวัด การงดให้บริการเดินรถเข้า-ออกเขตพื้นที่เสี่ยง เพื่อการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ในการเดินทาง มีมาตรการการจัดการระบบขนส่งภายใต้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในแต่ละจังหวัด มีการจัดทำ รายงานผลการดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประสานงาน ให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน เครือข่ายการป้องกันและการ เฝ้าระวังในระดับพื้นที่ มีการกำหนดนโยบาย ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เน้นการทำงานที่บ้าน (Work from home) เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อ ระหว่างการเดินทาง หรือในที่ทำงาน ลดความเสี่ยงของบุคลากรที่จะนำเชื้อกลับมาสู่บุคคลในบ้าน ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ร่วมกับผู้นำท้องที่ท้องถิ่น ในการคัดกรอง/กักกัน บุคคลกลุ่มเสี่ยง ที่มาจากพื้นที่การแพร่ระบาด ชุมชนจะสามารถจัดระบบ เพื่อวางแผนพัฒนาสุขภาพแบบองค์รวมของชุมชน ในการบริหารจัดการคุณภาพชีวิต ชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากโควิด เบื้องต้นมี 2 แผน คือ 1.พัฒนาคุณภาพชีวิตคนในระดับตำบลหรือเมือง เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ พื้นฟู สร้างมาตรการร่วมกัน 2. ส่งเสริมรายได้ให้กับผู้ได้รับผลกระทบ เรามีคนที่ตกงานกลับบ้าน เราจะดูแลได้อย่างไรและจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างไร แต่ พอช. ก็ไม่สามารถทำงานคนเดียวได้ จึงต้องร่วมมือกับภาคีทางยุทธศาสตร์ทุกภาคส่วน”

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมการปกครอง. (2539). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2540). *รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 17 พฤศจิกายน 2539*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมควบคุมโรค. (2563). *โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ ณิชนนท์ ศิริไสยาสน์ และโชติ บดีรัฐ. (2563). "New Normal" วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19: การงาน การเรียน และธุรกิจ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 4 (3), 371-386.
- ไทยพีบีเอส. (2563). *ฟองสบู่ทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ใหม่ยุคโควิด - 19*. กรุงเทพมหานคร: ไทยพีบีเอส.
- ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 7(9), 40-55.

- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอมเรศ กลิ่นบัวแก้ว. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19). *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7(8), 27-44.
- พระมหาอรุณ ปณญารุโณ กัญจिरา วิจิตรวัชรารักษ์ พระครูธรรมคต (สุทธิพนัสสุทธิวงจโน) และสุพัตรา สันติรุ่งโรจน์. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐในวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(11), 1-17.
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. (2563). *สถานการณ์โควิด 19 กับมิติการดูแลทางสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.
- ยন্ত্রการ จินะคำปา และศิริรักษ์ ศิวารมย์. (2560). กระบวนการพัฒนาต้นแบบชุมชนบริหารจัดการตนเอง:กรณีของตำบลขมภู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตวิจัย*. 8(1), 183-197.
- ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และรุ่งเรือง ทองศรี. (2564). การแพร่ระบาดของ โควิด-19 ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7(8), 405-416.
- Phramaha Wuttichai Wachiramate. (2009). *People Get Pleasure*. 3rd Edition. Bangkok: Amarin Printing and Propolis Public Company Limited.
- Wiratchnipawan, W. (2010). *Management in the Moral of the Community*. Bangkok: Odeon Store.
- Yodsomsak, S., et al. (2008). *Integrated View of Thai Society*. Bangkok: World Trade Fair Thailand.
- Yingworaphan, S. (1966). *Rural Development in Thailand*. Bangkok: Saha Pracha Commercial Printing Factory.